

MONITOR

zpravodajský čtrnáctideník

ROČNÍK V., ČÍSLO 8

1. květen 2008

(za dobrovolné příspěvky)

Tradice Otců

Z komentáře sv. biskupa Cyrila Alexandrijského
k druhému listu Korinťanům

Ti, kteří mají závdavek Ducha a jsou bohatí nadějí na vzkříšení, ti se již jako přítomného dotýkají toho, co teprve očekáváme, a říkají: *od nynějška nikoho neposuzujeme podle lidských měřítek*. Vždyť všichni žijeme z Ducha a nejsme vydáni zániku, který stíhá tělo. Zazářil nám totiž Jednorozený, a tak jsme byli přetvořeni k obrazu Slova, jež všemu dává

život. Dokud panoval hřích, byli jsme zajisté svázáni pouty smrti, ale když nastoupila Kristova spravedlnost, záhubu jsme setřásli.

Nikdo tedy není odkázán na tělo, to jest na jeho slabost – k níž mezi jiným patří také zánik. Když apoštol říká, že *nikoho neposuzujeme podle lidských měřítek*, hned dodává, *maje před očima nemíst-*

né myšlenky některých lidí: Třebaže jsme Krista kdysi posuzovali podle lidských měřítek, teď už to neděláme. Přímo jako by chtěl říci: Slovo se stalo tělem a přebývalo mezi námi, a pro život nás všech podstoupilo podle těla smrt. A právě takového jsme ho poznali; ale od nynějška už ho tak nepoznáváme. I když je totiž v těle, neboť třetího dne znovu ožil a je u nebeského Otce, přesto víme, že je víc než pouhé tělo: Kristus vzkříšený z mrtvých už neumírá, smrt nad ním už nemá vládu. Kdo umřel, umřel hříchu jednou provždy, a když žije, žije pro Boha.

Letniční oheň

„Oheň jsem přišel vrhnout na zem, a jak si přeji, aby už vzplanul!“, volá k nám Ježíš z Lukášova evangelia (Lk 12,49). V kontextu posledních dní (života i světa) a Boží spravedlnosti, o nichž Pán zde mluví, můžeme mít za to, že jde o oheň očišťující, který spaluje vše zlé a je odplatou za nevěru a křivdy, jichž se tolikrát a dnes v takové míře dopouštíme. Vybavují se nám obrazy z Apokalypsy: *hořící skála vržená do moře, ...z nebe padající velká hvězda hořící jako pochodeň, ...ohnivý močál* (srov. Zj 8,8.10; 20,14–15).

Tento aspekt spravedlnosti a trestu však zdaleka nevyčerpává bohatou symboliku hořícího živlu. Vždyť Pán Ježíš je také tím, který přichází křtít Duchem Svatým a ohněm (srov. Lk 3,16) a křest je přece novým narozením (srov. Jan 3,5–7). Jazyky ohně, jež plály nad hlavami apoštolů, jim nepůsobily bolest a úzkost, ale naopak: vzrostla jejich odvaha a probudil se v nich Život. Byli zapálení pro Krista. Začali mluvit, kázat a konat znamením z moci Ducha Svatého, jímž byli naplněni (srov. Sk 2,3–4).

Oheň, po kterém Pán touží a který zároveň příslibuje, je tedy zároveň ohněm Boží spravedlnosti, jakož i ohněm nového života v Kristu, ohněm horlivosti a ohněm lásky k Bohu i bližnímu. Oheň se tak stává jedním z velkých symbolů Ducha Svatého – Životodárce, Utěšitele, Ducha pravdy a lásky. Oheň symbolizuje přetvářející sílu působení Ducha Svatého.

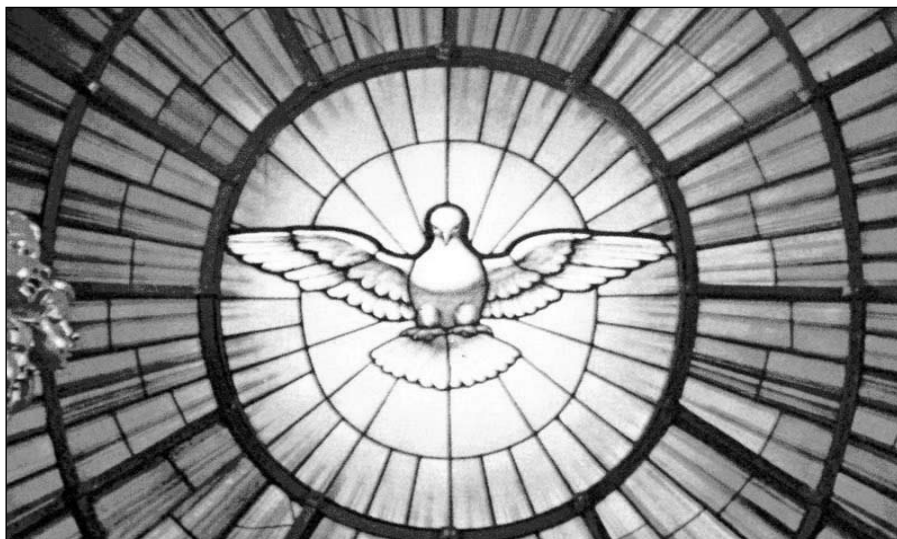

Foto: archiva

Nyní, několik dní před Letnicemi – Slavností seslání Ducha Svatého –, můžeme nejen vzpomínat na tu podivuhodnou událost tenkrát v hořejší místnosti na Sióně; na plameny, z kterých se zrodila Církev. Můžeme se nad to sami otevřít sestupujícímu Ohni a prosit, aby znovu zaplá i v nás. Kež by v nás tento svatodušní Oheň sežehl a spálil to, co je zkažené a mdlé. Kež by spálil všechna naše svazující pouta. Kež by se v nás opět rozhořela Lásky, vždyť *Boží láska je nám vylita do srdce skrze Ducha Svatého, který nám byl dán* (Řím 5,5). Prosme i za nový plamen služby a zvěstování.

Duchu Svatý, Bože, Duchu pravdy a lásky. Sestup k nám a zažehni nové ohně, které by osvěcovaly a rozptýlovaly temnoty bludů a omylů, jež se dnes tak snadno šíří. Uváděj nás do světla pravdy o světě, člověku a Bohu. Zapal v nás oheň své lásky, abychom více pomáhali potřebným a zastávali se ohrožených a bezbranných. Spaluj naše sobectví, nečistotu a pýchu. Rozhoř v nás novou touhu svědčit o Kristu – Synu Božím, Spasiteli světa a jedině Cestě domů – k Otcovi. Přijď Duchu Svatý i o těchto Letnicích, vzplaň a obnov tvář naší země. Amen.

fr. Pavel Mayer OP

BENEDIKT XVI. V USA

Papežova cesta do Spojených států

Ve dnech 15. – 20. dubna 2008 navštívil papež Benedikt XVI. Spojené státy

V úterý 15. dubna odpoledne přiletěl na základnu St. Andrews v Marylandu. Uvítal ho prezident Bush s manželkou a dcerou, několik biskupů a americká velvyslankyně ve Vatikánu Mary Ann Glendonová. Bylo to poprvé, kdy prezident Bush uvítal hlavu státu přímo na základně. Prezident a papež spolu na letišti hovořili pouze soukromě, oficiální uvítání se konalo příští den ráno v Bílém domě. Předpokládá se, že v soukromém rozhovoru se papež a prezident dotkli otázek, v nichž spolu nesouhlasí (válka v Iráku, trest smrti).

Před papežovým přiletem řekl prezident, že „srdce amerického národa jsou otevřená papežovu poselství naděje“.

Ve středu 16. dubna byl papež oficiálně přijat v Bílém domě a pronesl svůj první zdejší projev – o svobodě. O tom referujeme ve zvláštní zprávě na této dvoustraně.

Odpoledne papež projížděl Washingtonem a zdravil se s lidmi. Poté přijal na nunciaturě zástupce některých charitativních nadací.

K večeru slavil zpívané nešpory s biskupy a promluvil k nim. I zde papež hovořil mj. o tom, že víra nesmí být pokládána za soukromou záležitost a zopakoval výzvu svého předchůdce k re-evangelizaci kultury. Také o tomto jeho projevu přinášíme zvláštní zprávu.

Ve čtvrtek 17. dubna papež sloužil mši svatou na washingtonském Národním stadionu; přišlo několik desítek tisíc lidí. V kázání papež varoval před „známkami znepokojivého rozpadu samotných základů společnosti“ a řekl, že lidé potřebují poselství Církve o naději a věrnosti požadavkům Evangelia. Kázání papež dokončil španělsky.

Odpoledne papež navštívil *Catholic University of America*, kde hovořil k více než 400 prezidentům kolejí a představitelům diecézního vzdělávání. Na kampusu ho přivítaly stovky studentů.

V promluvě k profesorům papež zdůraznil vazbu katolických vzdělávacích institucí a učení Církve. „Katolická identita nespočívá jen v počtu katolických studentů,“ řekl papež, „ani v pouhém souhlasu obsahu předmětů s pravověřím,“ ale „vyžaduje a inspiruje mnohem více: aby každý aspekt vyučování odrážel život víry v Církvě.“ Připomněl, jak důležité je vzdělávací úsilí zejména v chudých oblastech země, za což sklídl potlesk. Připomněl profesorům jejich odpovědnost sdělovat studentům pravdu a tak jim umožnit život z víry v moderním světě. „Nejen naše církevní společenství, ale celá společnost očekává od katolického vzdělání mnoho,“ řekl papež. Dnešní krize víry souvisí s krizí pravdy, dodal.

I zde papež připomněl, jak důležitá je role Církve na veřejném fóru. Církev musí mluvit o pravdě, řekl papež a zdůraznil, že „pravda a rozum nikdy nemožou jít proti sobě“.

K večeru se papež soukromě setkal se skupinou obětí „amerického skandálu“.

V pátek 18. dubna ráno se papež přesunul do New Yorku.

Odpoledne promluvil papež ke generálnímu shromáždění OSN. Úvodem vzpomněl na členy jednotek OSN, kteří zahynuli při plnění své mise a vyjádřil respekt k této organizaci, jež vznikla po zkáze 2. světové války: tato válka „začala poté, co některé vlády odmítly skutečnost, že lidé byli stvořeni od Boha a mají v srdcích zapsány základní principy dobrého a zlého. To vedlo k násilí na lidské svobodě a důstojnosti,“ řekl papež.

Papež připomněl, že Všeobecná deklarace lidských práv vyhlásila rovnost všech lidí, základní právo na život a na svobodu, včetně svobody svědomí a náboženské

praxe. To byl výsledek „sblížení různých náboženských a kulturních tradic“, řekl papež. Vysvětlil, že lidská práva vyplývají z přirozeného zákona vepsaného do lidských srdcí v různých kulturách a civilizacích. Lidé a jejich vlády nestvořili lidská práva a nemohou je proto omezovat.

„Vize života zakotveného v náboženské dimenzi nám pomůže, abychom dosáhli uznání transcendentní hodnoty každého člověka i obrácení jeho srdce, jež pak vede k odporu proti násilí, terorismu i válce a k úsilí o spravedlnost a mír,“ řekl papež. „Úkolem náboženství je prosazování víze víry ne jako netolerance, diskriminace a konfliktu, ale jako respektu k pravdě, koexistenci, právům a smíření.“ Proto mají náboženství závazek prosazovat uznání lidských práv a musejí tedy hájit práva svých členů, aby vnašeli hodnoty své víry do občanského rozhodování. „Je nepřijatelné, aby věřící potlačovali svou víru v zájmu aktivního občanství,“ řekl papež.

Papež žádá Spojené národy a vlády světa, aby hájily náboženskou svobodu ve společnostech, kde extrémní sekularismus vytlačuje věřící z veřejné sféry. „Prosazování lidských práv je ta neúčinnější strategie k eliminaci nerovnosti mezi zeměmi i společenskými skupinami a ke zvyšování bezpečnosti,“ řekl. Tam, kde se útočí na lidskou důstojnost a kde lidé žijí v těžkostech a zoufalství, snadno sahají k násilí.

Po vystoupení v OSN navštívil papež synagogu v *Park East* a hovořil s jejím rabínem; vyjádřil dobrou vůli prosazovat pozitivní křesťansko-židovské vztahy.

Večer se papež v kostele svatého Josefa na Manhattanu setkal s představiteli dalších křesťanských denominací.

V sobotu 19. dubna dopoledne papež sloužil mši svatou v katedrále svatého

BENEDIKT XVI. V USA

Patrika na Páté Avenue pro kněze, jáhny a řeholníky.

Odpoledne hovořil s mladými v semináři svatého Josefa v newyorském Yonkersu. Nebyla to jeho první návštěva, v roce 1988 zde měl přednášku o studiu Bible. Baltimorský arcibiskup Erwin O'Brien přitom vyjádřil naději, že jeho návštěva povzbudí další duchovní povolání, stejně jako návštěva Jana Pavla II. v roce 1979. Papež vzpomněl na vlastní mládí za nacistického režimu a vyzval mladé k vděčnosti za svobodu. I v této řeči zdůraznil souvislost svobody a pravdy. Řekl: „Pravda není něco uloženého. Není to soubor pravidel. Pravda znamená objevení Toho jediného, který nás nikdy nezklame, jemuž můžeme vzdýcky důvěřovat. Když hledáme pravdu, začínáme žít ve víře, protože pravda je vposledku osoba: Ježíš Kristus. Proto autentická svoboda není svoboda od něčeho, ale k něčemu: neznamená nic menšího než vyjít ze sebe a nechat se vtáhnout do Kristova bytí pro jiné.“

Předtím se setkal se skupinou postižených dětí. Těm řekl: „Bůh vám dal život a různá nadání a dary. Díky nim můžete různým způsobem sloužit Jemu i společnosti.“

V neděli 20. dubna papež navštívil *Ground Zero*, kde poklekl a chvíli se tiše modlil. Setkal se se skupinou těch, kdo neštěstí přežili, příbuzných obětí a čtyř záchranářů. S každým z nich hovořil individuálně.

Odpoledne sloužil mši svatou na stadionu *Yankees*, kam přišlo 60.000 lidí. Vzpomněl při ní dvoustého výročí založení samostatné církevní provincie na americké půdě (katolická církev směla v Americe veřejně působit teprve po získání nezávislosti bývalých britských osad). I zde pronesl závěrečnou část kázání španělsky.

Večer papež odletěl z newyorského letiště, kam se s ním přišel rozloučit viceprezident Cheney. V pondělí dopoledne dorazil zpět do Říma.

CNS, RC

fotografie: <http://www.time.com>

Papež mluvil ve Washingtonu o svobodě

Druhý den po příletu do USA byl papež oficiálně přijat v Bílém domě a pronesl svůj první zdejší projev – o svobodě.

„Od úsvitu republiky bylo americké úsilí o svobodu vedeno přesvědčením, že principy politického a společenského života jsou úzce spojeny s mravním řádem, založeným na svrchovanosti Boha Stvořitele,“ řekl papež. „V tomto procesu, který formoval duši národa, byla náboženská víra stálou inspirací a hnací silou, jako například v boji proti otroctví a v hnutí za lidská práva.“

Papež ve své řeči ocenil, že v Spojených státech mohou věřící nejrůznějších konfesí svobodně uctívat Boha „v souladu se svým svědomím, ale současně jsou přijímáni jako součást obecnosti, kde je slyšet hlas každého jednotlivce a skupiny“.

Připomněl, že svoboda není jen dar, ale také odpovědnost. „Zachování svobody vyžaduje kultivaci ctnosti, sebekázně, oběti pro obecné dobro a odpovědnosti k méně šťastným. Vyžaduje také odvahu k angažmá v občanském životě a schopnost vyjádřit své nehlubší přesvědčení v rozumné veřejné debatě.“ „Svoboda je vždycky nová, je to výzva, již musí zdvihnout každá generace a musí být vždycky dobytá pro dobro“.

Papež připomněl slova svého předchůdce, který řekl, že ve světě bez pravdy ztrácí svoboda svůj základ, a že demokracie bez hodnot ztrácí vlastní duši. Připomněl také, že George Washington řekl něco podobného, když tvrdil, že náboženství a morálka tvoří „nepominutelnou oporu“ politické prosperity. Papež zdůraznil, že Církev chce přispívat

Foto: <http://www.nytimes.com>

k budování lepšího světa, „který by byl více hoden lidské osoby“. Je přesvědčen, že víra osvětluje všechny věci.

„Víra nám také dává sílu, abychom odpověděli na vyšší volání, a naději, jež nás inspiruje, abychom pracovali na spravedlivější a bratrštější společnosti,“ pokračoval papež. „Demokracie, jak si uvědomovali vaši Otcové zakladatelé, může kvést jen tam, kde jsou političtí vůdci i ti, jež reprezentují, vedeni pravdou, a je-li jejich moudrost zrozena z mravního principu, který vede jejich rozhodování.“

Papež se také zmínil o tom, co řekne v pátek v OSN. V duchu Deklarace lidských práv chce zdůraznit potřebu globální solidarity. „Amerika byla vždy tradičně velkorysá v pomoci lidským potřebám, v podpoře pokroku a v pomoci obětem přírodních katastrof,“ řekl. „Doufám, že tento zájem o lidstvo vyjádří podporou trpělivé mezinárodní diplomacie při řešení konfliktů a prosazování pokroku.“ Tak budou moci příští generace žít ve světě, kde kvete pravda, svoboda a spravedlnost, kde důstojnost a práva každého člověka, dané mu od Boha, budou chráněny a rozšiřovány, uzavřel papež.

CNS, RC

Papež ve Washingtonu o „sexuálním skandálu“

O tzv. sexuálním skandálu amerického kněžstva se papež neopomněl zmínit každý den svého amerického pobytu.

Dne 16. dubna mluvil papež k biskupům při nešporách v Národní katedrále Neposkvrněného početí ve Washingtonu a zde rozebral toto téma šíře. Řekl, že je třeba vidět tento skandál „v širším kontextu sexuální morálky“. „Je pravda, že tato země má skutečně náboženského ducha, ale nenápadný vliv sekularismu přesto ovlivňuje lidi v jejich chování.“ Papež se zmínil o prosazování anti-medicinských praktik, jako je potrat a asistovaná sebevražda, i o propagaci homosexuality a dalších úchylných forem sexuálního chování.

„Je možné vyznávat v neděli víru a během týdne prosazovat obchodní praktiky nebo lékařské procedury, jež jsou s touto vírou v rozporu?“, zeptal se. „Je možné, aby praktikující katolíci ignorovali nebo vykořisťovali chudé lidi na okraji společnosti, propagovali sexuální chování, jež je v rozporu s mravním učním Církve, nebo zaujímalí stanoviska, jež jsou v rozporu s právem na život pro každého člověka od početí až do přirozené smrti?“

Proto je třeba „rázně odmítnout každou tendenci, jež považuje náboženství za

dokončení na str. 12

ZPRÁVY

Duch olympijských her: vězňených křesťanů přibývá

Počet zatčených křesťanů v Číně narůstá: aktuální je případ evangelíka, jemuž hrozí trest smrti za „podrývání národní správy a ohrožování bezpečnosti“.

O situaci referují organizace monitorující Čínu: *International Christian Concern*, *China Aid Association*, *Voice of the Martyrs*. Mluvčí „Hlasu mučedníků“ Nettleton řekl: „Přepadení je více, zahraničním křesťanům se neobnovují víza a jsou nuceni opouštět zemi. Přibývá případů napadených kostelů. Křesťané odmítající komunistickou kontrolu jsou zatýkáni, vězněni, stále obtěžováni policií. Leckde jde o vážnou perzekuci.“

Nettleton uvedl, že čínská vláda se pravděpodobně snaží vyčistit svou ima-

ge tak, že potlačí ty, kdo nesouhlasí. „Asi chtějí udržet věci pod pokličkou až do konce OH, aby během nich nedošlo k nepokojům.“ Jelikož návštěvníci OH mají mít možnost cestovat v Číně kamkoli, chce vláda držet disidenty ve vězení, protože tam návštěvníci nesmějí. Tisíce policistů také kontrolují internet, aby potlačili nežádoucí informace.

Mluvčí „Organizace znepokojených křesťanů“ Dinglerová potvrdila, že s blížícími se OH se potlačování lidských práv zhoršuje. „Asi se bojí, že ztratí tvář,“ dodala.

„Organizace na pomoc Číně“ žádá, aby se státníci nezúčastňovali zahajovacího ceremonálu.

WND

Paraguay: Biskup přijal politickou funkci

Fernando Lugo, který byl Vatikánem zbaven své funkce pro vstup do politiky, byl zvolen paraguayským prezidentem.

Lugo je stoupencem „teologie osvobození“ a hlasatelem „socialismu pro 21. století“.

Vatikán jej suspendoval *a divinis*. Chce se do své biskupské funkce vrátit v roce 2013, kdy jeho prezidentský mandát vyprší.

Předseda paraguayské biskupské konference biskup Ignacio Gogorza řekl, že věc nemůže řešit biskupská konference. Pouze papež ji může vyřešit v soula-

du s kanonickými předpisy.

Lugo tvrdí, že není levičák ani pravičák, ale že Paraguay půjde svou vlastní cestou. Distancuje se od venezuelského předáka Chaveze. Jeho prioritou je zlepšení situace chudých, jichž je v Paraguay 43 % a patří k domorodcům Guaraní. Lugo slibuje pozemkovou reformu. Má však pověst člověka, který spíše rozdmýchává třídní konflikty, než by hledal smíření. Hector Cristaldo, předseda Rolnické komory Paraguay, řekl, že „jeho styl řízení je konfliktní“.

Zenit

Papežův odpor k eutanázii má i osobní motiv

Brennan Pursell při přípravě materiálu k životopisu Benedikta XVI. narazil na informaci z jeho mládí. Jako čtrnáctiletý chlapec měl Josef Ratzinger bratrance, který se narodil s Downovým syndromem. Toho v roce 1941 odvedli státní „terapeuti“ z rodičovského domu na základě nařízení, že postižené děti nesmějí bydlet doma. Rodi-

na už ho nikdy neviděla. Později se dozvěděla, že „zemřel“: pravděpodobně byl zabít jako „nežádoucí“ poskvrna rasy a zátěž pro národní produktivitu.

„Proto papež předkládá katolické učení jako pozitivní,“ řekl Pursell. „Nehodlá se za ně nijak omlouvat.“

LifeSite News

Návrh na omezení potratů budí pozornost i v cizině

Spor o lidovecký návrh omezení potratů komentuje i zahraniční tisk. Ten připomíná, že potraty byly legalizovány za komunistického režimu. Připomíná se také, že ČR má jednu z nejnižších porodností na světě a přesto je podpora

potratů v zemi vysoká.

Cituje se březnový průzkum, podle něhož 71 % obyvatel odmítá omezení potratů, přestože je 23 % lidí považuje za vraždy.

LifeSite News

Kardinál Trujillo zemřel

V sobotu 19. dubna večer zemřel ve věku 72 let kard. Alfonso Lopez Trujillo, předseda Papežské rady pro rodinu. Zádušní mši svatou bude ve středu 23. dubna v 11 hodin dopoledne v bazilice sv. Petra celebrovat děkan kardinálského sboru kard. Angelo Sodano. Samotným pohřební obřadům bude předsedat Benedikt XVI., který také pronese homilii. Papež, který tuto zprávu přijal s bolestí již během svého pobytu v New Yorku, vyjádřil svou soustrasť příbuzným zesnulého v telegramu, ve kterém kardinála Lopez Trujilla označuje za „neúnavného pastýře“, který se „dal velkodušně“ do služeb Církve a evangelium života a „za vznešenou věc podpory manželství a křesťanské rodiny“.

R.I.P.

Rádío Vatikán

Salesiánský projekt pro Evropu

Salesiáni chtějí mít větší vliv na Evropu a hledají nové cesty k evangelizaci mládeže. Odstartovali „Projekt pro Evropu“, který má přivést kontinent zpět k jeho křesťanským kořenům. Ten odpovídá na přání Benedikta XVI., jež přednesl na salesiánské kapitule 30. března.

Projekt je založen na třech prioritách kongregace. První je zaměření na spiritualitu, jež má učinit slovo Boží a eucharistií centrem salesiánského života. Tím dalším je komunitní život, třetím je misie, jež zahrnuje „formaci a vzdělávání na všech úrovních“.

Zenit

Vatikán na Expo 2008

Na Expo 2008 ve španělské Zaragoze nebude chybět ani Svatý Stolec. Světová výstava plánovaná od 14. června do 14. září letošního roku bude hostit také vatikánský pavilón. O jeho podobě má informovat tisková konference 19. května ve Vatikánském tiskovém středisku. Podle prohlášení zaragozského arcibiskupství má mít vatikánský pavilón 550 metrů čtverečních a jeho expozice povede návštěvníky k duchovní reflexi nad tématem „voda“, a to ve třech částech – „Voda, základ života“, „spiritualita vody“ a „voda pro život“.

Rádío Vatikán

ZPRÁVY / KOMENTÁŘE

Křesťanští vůdci Zimbabwe požadují řešení

Představitelé evangelikálního společenství Zimbabwe, katolická biskupská konference a zimbabwská rada církví vydali společné prohlášení, jež vyjadřuje hluboké znepokojení nad zhoršením politické, bezpečnostní, ekonomické a právní situace v Zimbabwe, jež nastalo po volbách 29. března, jejichž výsledky dosud nebyly zveřejněny. Obávají se, že zadržování volebních výsledků povede k násilí.

„Organizované násilí proti jednotlivcům, rodinám a komunitám, jež jsou obviňovány z volby „špatné“ strany, zachvacuje celou zemi,“ říká se v prohlášení. „Lidé jsou odvlékáni, mučeni,

ponižováni, nuceni k účasti na masových demonstracích a někdy i vraždění.“ Křesťanští představitelé žádají pomoc mezinárodního společenství, zejména Jihoafrické komunity pro rozvoj, Africké unie a OSN.

Také Mezinárodní charita žádá zásah OSN. Kardinál Oscar Rodríguez Maradiaga žádá Radu bezpečnosti, aby uvalila na Zimbabwe embargo, zejména pokud jde o dodávky zbraní.

Organizace monitorující lidská práva potvrzují, že lidé jsou mučeni a odvlékáni v noci. Nemocnicím docházejí zásoby, takže nemohou ošetřovat raněné.

Zenit

Burundi: Budova nunciatury zasažena granátem

Při nepokojích v hlavním městě Burundi byla v noci 24. dubna zasažena apoštolská nunciatura. Granát explodoval v neobývané části budovy a nezpůsobil žádné zranění. Boje v okolí Bujumbury vedou asi týden povstalci tzv. Fronty národního osvobození, kteří nesořili zbraně po skončení občanské války. Radikální skupina kmene Hutu chce donutit vládu k novému vyjednávání. Podle oficiálních údajů zahynulo během ostřelování Bujumbury asi 30 lidí.

Rádío Vatikán

Spiritualita pro globální svět

O konferencích, shromážděních a podobných věcech

Opakovaně se dnes hovoří o tom, že dnešní svět je poznamenán paradoxem mezi globalizací a diverzitou, tedy mezi rostoucím propojováním na straně jedné a na druhé straně obnovou obranných valů, jež jsme už měli za překonané. Jak už bylo řečeno, projevuje se tento jev překvapivě právě na shromážděních a konferencích věnovaných odbourávání tradičních překrad. Ta se mohou paradoxně stát terémem parciálních požadavků a tlaků. To, co se však na první pohled jeví paradoxní, může mít určitou vnitřní logiku: skutečné směřování k transcendentci totiž souvisí s receptivitou jakožto schopností se otevřít, přijímat a dávat, ale také chápat své vlastní poznání jako cosi nedokonalého, určeného k překročení. Tak svatý Pavel říká: „Vždyť naše poznání je jen částečné, i naše prorokování je jen částečné: až přijde plnost, tehdy to, co je částečné, bude překonáno.“ Mezikulturní, mezináboženské kontakty však mnohdy směřují k jakési vzájemné, nicméně vnější toleranci „ne-receptivit“ a tedy k ústupu z oblasti náboženské k prioritám politického charakteru.

Tím samozřejmě není zodpovězena otázka, jaký vztah má tedy vlastně postupující ekonomické, informační i politické propojování světa k duchovní sféře lidského života a ke společenskému rozměru náboženství.

Dnešní stav politické debaty na ni nabízí hned několik utopických odpovědí: tou první je prosté popření duchovní,

náboženské dimenze člověka, což ovšem vždycky znamená totální politizaci lidského života. Toto řešení vidí právě v náboženství zdroj parciálních loajalit a ty zase prohlašuje za zdroj střetů a krutosti mezi lidmi. Zdroj naděje spatřují myslitelé tohoto typu v relativismu, který jediný může ochránit svět před fanatismem a jeho důsledky. Ale právě historie totalitních režimů, jejichž myšlenkový nihilismus a odmítání náboženství vyústilo v krutosti nebývalých rozměrů, tuto odpověď zpochybňuje.

Druhou odpovědí je vytěsnění náboženské dimenze do individuálního soukromí, což by znamenalo popření všech přirozených společenských struktur (rodina, církev, dobrovolné sdružování atd.) i jejich zprostředkující funkce a mělo by tedy tytéž důsledky jako odpověď první. Politicky se tento postoj váže k libertariánství s jeho spoléháním na pozitivní dopad důsledně individualistických postojů, jež ve svém součtu musejí prospět společenskému celku. Korigující skutečností je však v tomto případě zjevný rozpad hodnotového konsensu ve společnostech, kde takové postoje začínají převládat, a následně pak rozpad institucí, jež zajišťují společenskou soudržnost.

Třetí utopická odpověď se – s odvoláním na výzvy konce tisíciletí – vynořuje v řadě koncepčních i institučních variant: jde jí o nastolení zcela nové, jednotné duchovnosti, jež by odpovídala právě

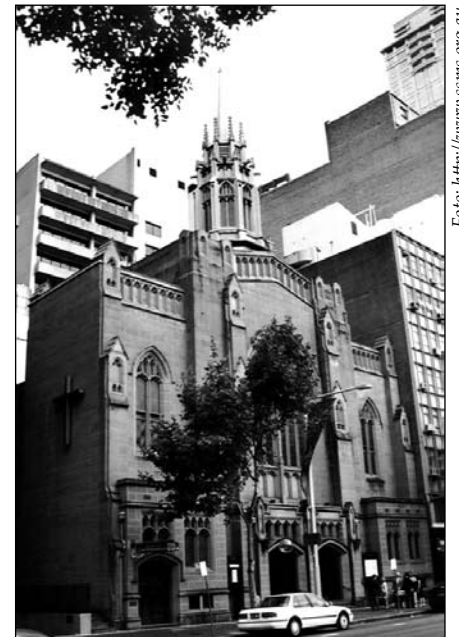

Foto: <http://www.ssm.org.au>

potřebám postupující globalizace. Koncepce „globálních sousedství“, „globálních vesnic“ apod. k podobným ambicím přímo vybízejí, protože navozují paralelu propojeného světa s obcí, jejímž středem je „kostelíček s věží nízkou“. Do čela podobných iniciativ se dnes staví řada státníků nebo monarchů, především však činitelů mezinárodních organizací. Navíc ovšem už existují i etablované církve s takto deklarovaným cílem, např. moonovská „církev sjednocení“, ale i hnutí, jež za základ globální duchovnosti chtě-

KOMENTÁŘE

<http://razvu.freefoto.com>

ji využít vybrané prvky orientálních religiozit. Nová, globální náboženství pro nový, globální svět chtějí propojit „to nejlepší“, co vyprodukovaly dosavadní náboženské soustavy, a současně chtějí potlačit vše zlé, co tyto soustavy reálně, historicky přinesly. Bohužel i tato odpověď na otázku vztahu globalizace a spirituality v sobě skrývá totalitní jádro: chce popřít konkrétní dějinnou minulost (ta má vždy i své temné stránky, takže důvod je nasnadě) a začít „na zelené louce“ globálně propojeného světa.

Potíže s koncepcemi globální spirituality jsou přinejmenším tři.

Tou první je jejich zranitelnost nátlakovými skupinami a jejich zájmy: paradox prosazování dílčích priorit např. na globalizujících setkáních tu už byl zmíněn. Chceme-li totiž konstruovat globální spiritualitu – byť i propojením religiozit historicky vzniklých – pak se hierarchie jejich pravd orientuje na potřeby subjektu, pro nějž je vytvářena, a tato hierarchie, mluvíme-li o globálně propojeném lidstvu, má určitý politický prvek. Chybí zde moment předávání (tradice), který zajišťuje přesah časového i lokálního obzoru.

S tím souvisí druhá potíž, totiž nebezpečí selektivního vidění reálného světa, jež může globální perspektiva způsobit. Reflektor globálního pohledu se zaměří na některé oblasti a jiné zůstávají ve stínu. Příkladem je selektivní pozornost upřená na situaci v Tibetu, v jejímž stínu zůstává pronásledování křesťanů v komunistickém a muslimském světě. Je paradoxní, že zejména křesťanské církve svobodného světa téměř nekomentují proná-

sledování svých křesťanských souvěrců – čím „globálnější“ a reprezentativnější shromáždění, tím hůř pro diskriminované lidi v jiných částech světa: tak v květnu 1989 odmítlo ekumenické shromáždění křesťanů v Basileji zařadit do svého dokumentu zmínku o persekucích v tehdejší Rumunsku, Albánii a za železnou oponou vůbec, zatímco v červnu 1997 obdobné shromáždění ve Štýrském Hradci nezařadilo zmínku o pronásledování křesťanů na jiných kontinentech atp. Zatímco administrativní zákrok proti scientologům v Německu vyvolává u obhájců náboženské svobody v anglosaských zemích bouřlivé reakce, tisíce a tisíce ubitých křesťanů zůstávají ve stínu obchodních a ideologických priorit svobodného křesťanského světa. Mnozí cí se svědectví o obchodu s křesťanskými ženami a dětmi na súdánských trzích s otroky nijak nebrání evropským křesťanským intelektuálům v rozšafných debatách o interreligiozním étosu a nutnosti boje s negativními stereotypy. Priorita vnější tolerance zakrývá vzdělaným křesťanského Západu celou řadu skutečností, včetně té, že se se svým pojetím tolerance ocitají ve stále větší izolaci.

Přesto není situace zcela beznadějná. Solidarizační akce s pronásledovanými křesťany, organizované především evangelikály, už podnikly v USA schválení „zákona o mezinárodní náboženské svobodě“, nařizujícího ekonomické sankce vůči zemím, jež provádějí perzekuci z náboženských důvodů.

Takováto pozitivní znamení by sice na jedné straně mohla poukazovat ke globalizaci duchovnosti nebo ales-

poň ke globalizaci měřítek morálky, ale skutečností zůstává, že právě „globální“ a „ekumenické“ instituce nebývají jejich zdrojem. Důvod vidím v tom, že např. globalizační setkání nemívají jasno o rovině, na níž se konají: jde-li totiž o setkání institucí nebo o setkání lidí, o setkání vlivů resp. mocí nebo o setkání zkušeností.

Třetí potíž je pak již zmíněná skutečnost, že „globální duchovnost“ se rozvíjí paralelně v různých, vzájemně kontroverzních variantách: monopol na globální náboženství si již dnes činí více subjektů.

Globální spiritualita jako projekt shora

Společným rysem hnutí a církví s globálními ambicemi je iniciativa, resp. mocenský i hospodářský vliv shora. A právě v tomto smyslu lze říci, že protikladem globálních koncepcí není ani tak historicky vzniklá diverzita, ale především právě univerzalita – tedy obecnost, která vychází zdola, z přirozených struktur a propojení mezi lidmi, protože spoléhá na přirozenost člověka. Řečeno teologickými termíny, kladou globální koncepce výlučný důraz na vykoupení lidstva jako celku, zatímco univerzalita se opírá o obecnost stvoření. Právě z univerzality stvoření vyplývá naše schopnost receptivity. Základní morální maximy, jež si mezi sebou předávají civilizace odlišného charakteru formou historicky ukotvených institucí (rodina, ochrana uprchlíků, autonomie obce atd.), svědčí o receptivitě vůči zkušenosti druhých a o schopnosti transformovat ji ve zkušenost obecnou. Pokusy o globální (případně i nacionalistické) koncepty, jež jdou těmito institucím napříč, znamenají spíše pokus o vykoupení vlastními lidskými silami, jehož nutným předpokladem je ovšem právě zpochybnění stvoření. Globální koncepce mají proto sklon k plánování a kontrole, kdežto univerzalita spoléhá na tvůrčí potenciál člověka a na mnohoznačnost živé lidské skutečnosti. Globální koncepce má sklon vidět ve spontánním vývoji nebezpečí, univerzalita ho chápe jako otevřený prostor pro alternativy.

Rozdíl mezi univerzalitou a globalitou lze tedy vyznačit jejich vztahem k lidské přirozenosti: lidskou přirozenost lze však opět chápat dvojitým způsobem – jako konstatování čistě biologické danosti nebo jako vazbu k nadpřirozenému ukotvení lidského života. Říká-li Jefferson, že „všichni lidé jsou stvořeni jako

KOMENTÁŘE

sobě rovní“, a navazuje-li na něj LaFayetteův koncept pro francouzské Národní shromáždění tvrzením, že lidé „se rodí rovnoprávní“, jde vlastně o dvojí interpretaci Augustinova výkladu o stvoření lidského rodu z jediného individua. V Jeffersonově pojetí je náboženské ukotvení dáno před stvořením, v LaFayetteově konceptu je jednota lidského rodu skutečností, k níž může – ale nemusí – být náboženský rozměr doplněn. Lze tedy s jistým zjednodušením říci, že Jefferson navazuje na křesťanskou tradici univerzality, jež roste z přirozených, stvořených základů, zatímco Shromáždění generálních stavů jako by předjímal globalizační koncepcí, jež vychází z empiricky určeného minimálního společného základu a teprve dodatečně doplňuje náboženský rozměr.

Racionalita jako prvek tradiční náboženskosti

V antické i v biblické tradici vystupuje prvek přirozeného poznání Boha i řádu světa: o Bohu a o řádu stvoření hovoří bible jazykem právnickým i prorockým, historickým i básnickým, antika o nich hovoří také jazykem filosofie i dramatu. Rozumové hledání příčin, jež se samo chápe jako podíl na Božím zjevení, rozumové chápání *per analogiam*, jež samo poukazuje na přesah, na transcendenci, předpokládá objektivitu pravdy, jež ve své plnosti není dosažitelná. Tajemství

proto v této tradici neznámá šifru, ale nevyčerpateľnou hlubinu.

Pokusy o konstrukci globální spirituality, jež chtějí stavět všechna náboženství na stejnou rovinu a vybrat z nich „to nejlepší“, musejí na takto ukotvenou racionalitu rezignovat. Odstup od racionality u nich vystupuje v řadě konkrétních důrazů: v důrazu na předliterární náboženské kultury, ve zpochybňování verbální komunikace, ve skepsi vůči kultuře a civilizaci vůbec. Tajemství božského je pro ně spíše zašifrovaným sdělením, jež lze formulovat i přímo.

Vědomí částečnosti lidského poznání, jež poukazuje na přesah nad jeho vlastní hranice a jež právě proto spoléhá na tradici, tedy na to, co je předáváno (ať už formou idejí nebo institucí), by mělo být pojistkou proti radikálním konceptům směřujícím k utopiím – ať už sociálním nebo náboženským. Obrana proti utopickým konceptům může být vedena prakticky jen z náboženské oblasti. Útok na tradici a racionalitu, jaký v nejnovější době představují např. neomarxistické směry, je po mém soudu jedním z moderních dokladů, že politické koncepcí se rodí z kulturní a náboženské sféry. Zatímco politika, jak nám ukázala i naše zkušenost z komunistických časů, může ovlivnit náboženství jen málo, vliv náboženství a kultury na politiku je silný a dlouhodobý. Pokusy o konstrukci globální spirituality je sice možné vidět prá-

vě jako politickou rekonstrukci náboženství, ale náboženské a kulturní ideje nelze zredukovat na stavební prvek politického života: jejich vliv je silnější a přede- těžko odhadnutelný.

Závěr

Konference a setkání s globalizační ambicí, ať politickou nebo náboženskou, mají v letech blízkých přelomu tisíciletí tendenci varovat před nebezpečím kolapsu civilizace: křesťanská univerzalita před ním varuje od svého počátku: *media vita in morte sumus*. To, co nás ohrožuje, není však fyzický čas se svým členěním na staletí a tisíciletí, ale kolaps duchovní orientace, z níž naše civilizace vznikla. Zabránit dnes kolapsu, jehož příčiny jsou tak dlouhodobé a pro nás tak málo průhledné, neznámá – jak říká Rémy Braque) – hledat návody, ale hledat samotný předmět civilizační „stavby“. Duchovní minulost pro nás přitom není materiálem, z něhož by bylo možné libovolně volit selektivní základ nové konstrukce, jakéhosi svévolného synkretismu, ale spíše závazkem předávání toho, co nás přesahuje a co má univerzální charakter: abychom však byli schopni takto předávat, musíme pokorně vstoupit do „nepřetržitosti dějin“, bez ambice je završovat nebo uzavírat.

Michaela Freiová

Úryvek z delšího textu,
psaného pro Občanský institut

Milion a půl

Dívka zavražděná ve vlaku! Dvacet let sexuálně zneužíval dceru! Na sousedku vytáhl nůž! Červené dvoupalcové titulky, jako podklad tmavá fotografie. Nejhrůznější činy, nejintimnější detaily ze života proslavených. Znáte tento obraz? Každý den jej podává bulvární tisk. O špatném vlivu špatných médií toho bylo napsáno mnoho. Připojím pouze svoji osobní zkušenost.

Bulvární tisk si u nás denně přečte okolo milionu a půl lidí, to není zrovna zanedbatelný počet. Musím přiznat, že jsem žádný opravdový bulvár v ruce nikdy nadržela. Moje představa o něm byla vcelku jasná – jedna se o tiskovinu podprůměrné kvality, obsahující informace, které pro mě nemají žádnou hodnotu, a tedy je to věc nepotřebná. Když jsem ráno v tramvaji zahlédla spoluce-

tující, jak listují bulvárem, někdy jsem si mírně povzddechla, jindy jsem tuto skutečnost nechala bez povšimnutí. Ať si konečně každý čte, co je mu libo. Ale aby nedošlo k omylu – nemyslím si, že deníky musí být pouze přísně seriózní, dokonce snad může existovat i kvalitní bulvár, který plní svoji specifickou úlohu. Jenom jsem si nebyla jistá, jestli je právě takový bulvár tištěný v českých luzích a hájích.

Nedávno jsem uviděla na kuchyňském stole svých příbuzných jednu takové noviny potištěné výraznými červenými nadpisy s několika vykřičníky. Probudila se ve mně zvědavost a po výtisku jsem sáhla. Otevřela jsem jej a poprvé v životě se podrobněji začetla do článků, které jsem do té doby vídala jen v ranních tramvajích. Nenapíšu žád-

Foto: archív

nou odbornou analýzu toho, co jsem uviděla. Musím totiž zdůraznit, že četba těchto novin vůbec, ale vůbec nezapůsobila na rozumovou složku mé osobnos-

KOMENTÁŘE

ti. To první a snad jediné, co se při četbě bulváru třásla a rozechvívalo, byly mé emoce. Ovšem ne emoce povrchní, které cosi zaznamenají a za pár sekund nevědí, co se dalo, Ne, tyto noviny mnou hluboce otřásly, vzbudily ve mně velmi intenzivní úzkost, hrůzu a děs. Musím přiznat, že četba o mrtvolách, vraždách, zločinech zejména takto podaných člověka rychle strhává a on musí vynaložit určité vnitřní úsilí, aby se od ní odtrhl. Ovšem moje úzkost a odpor v jednu chvíli (když jsem četla o jakémsi mnohaletém incestním zneužívání, jehož následkem byl mimo jiné dokonce i další lidský život) dosáhly takové síly, že jsem noviny nejen zavřít chtěla, ale dokonce musela, pokud jsem si měla

v dané chvíli zachovat alespoň nějakou duševní rovnováhu.

Zlo člověka přitahuje. Nejen tím, že je náchylný je konat, ale také tím, že je dychtivý o něm slyšet. Zlo má příchuť senzacnosti, záhadnosti a hrůzy, zásobuje krev adrenalinem. Ale jak píše apoštol: O tom, co oni dělají potají, je odporné i jen mluvit (srov. Ef 5, 12). Nejen snad, že je to odporné, ale samo mluvení o takových věcech už je zlo a napomáhá zlu se šířit. Po přečtení několika článků jsem došla k tomuto závěru – není tak hrozné, že bulvár je pokleslý, neintelektuální či nehodnotný. Šílené je, že bulvár, v takové podobě, jakou má dnes a u nás, je zlo. Zlo, které každodenně proniká do mysli a duši

statisíců lidí okolo nás. Kdybych musela takovýto tisk denně číst, už po týdně bych trpěla depresemi, stihomamem, úzkostnými stavy a měla bych šílenou hrůzu z každého člověka, kterého potkám na ulici, ba dokonce i ve svém vlastním domě. Nevím, která psychologická či psychiatrická diagnóza by se na mě vztahovala, ale prášky bych zaručeně polykat musela.

Přestože bulvár jsem od té doby už zase v ruce nedržela, určitá úzkost ve mně přesto zůstává. Totiž když si vzpomenu na ten milion a půl lidí, kteří denně čtou listy potištěné červenými dvou-palcovými titulky.

Lenka Budková

<http://sklennykostel.net>

Berlusconi...

Foto: <http://www.ceskenoviny.cz>

Takže Silvio Berlusconi... Itálie znovu potvrdila, že běžná evropská pravidla pro ni platí – i neplatí... Italské volby jsou nesporně a nepochybně demokratické, o tom není ani žádná diskuse; ale v žádné evropské zemi nikde mimo bývalý východní blok by nemohl vyhrát parlamentní volby nejbohatší občan své země (momentálně je „až“ třetí nejbohatší – ale kdoví, jak to s jeho majetkem ve skutečnosti je...), navíc mediální magnet a hlavně: muž tolikrát stíhaný za různé nelegální praktiky, že to už nedokážou z paměti spočítat ani specializo-

vaní novináři (ovšem vždy se z obvinění „vysekal“, i když leckdy dost podivně – i to je Itálie). Berlusconiho excentrické chování a agresivní vystupování je už pak maličkost.

Silvio Berlusconi, tentokrát v čele nové volební strany s názvem Lid svobody, tedy potřeť (předtím v letech 1994 a 2001), ale ne potřeťi po sobě vyhrál parlamentní volby; i k tomu by se jen těžko hledal kdekoli precedens. Jeho předvolební blok, k němuž patří separatistická Liga severu, bude mít v italském Senátu (nepoměrně důležitějším než ten náš)

47,32 procent hlasů a v Poslanecké sněmovně 46,81 procenta hlasů. Levicový blok se po velmi neúspěšném vládnutí socialisty Romana Prodiho dával dohromady jen s obtížemi a Walter Veltroni, populární exkomunistický politik a bývalý starosta Říma (který ač levičák neměl nikdy třetí plochy se Svatým stolcem) se ocitl v jeho čele jen několik týdnů před volbami...

Dvaasedmdesátiletý Silvio Berlusconi je vzděláním právník, ale má za sebou kariéru připomínající kalendářový příběh amerického milionáře. Jeho nynější majetek vyjadřují analytici číslem 11 miliard US dolarů... V mládí se Berlusconi živil ledasčím, vystupoval i jako zpěvák. A stále bohatl. Nakonec uspěl především jako majitel televizních stanic, a to, nezapomeňme, takových televizních stanic, které postavily svoji sledovanost na neslušných pořadech, jaké se předtím v křesťanské Itálii nevysílaly... A s pornohvězdou (i když spíš se „soft-porno-hvězdou“...) se také nakonec oženil... Berlusconi si vždy přál vlastnit to, co pro mnohé Italy něco znamenalo: ať již to bylo tělo známé herečky, nebo fotbalový klub AC Milán, anebo politická moc v zemi...

Itálie je Česku dost podobná: prohrála levice, právě tak neschopná, jako levičová, ale pravice je taková, že z jejího vítězství se slušný člověk také jen těžko může radovat...

František Schildberger

<http://sklennykostel.net>

HOMILIE

Vládnout jiným

Sešli se muži u piva jako obvykle. O čem by mluvili? Samozřejmě o vládě. Jsou tam lidé neschopní, je tu převrácený řád. Ale pak se samozřejmě přešlo na rodinu doma. Tam je vláda žen, které jsou zase tuze schopné a i tak se převrací řád podřízenosti. Jenom jeden muž se ospravedlnil: „U nás doma poslední slovo mám vždycky já sám.“ – „A jak to děláš?“ – „Jednoduše. Řeknu ženě: Máš pravdu. A jdu spát.“

V každé společnosti jsou vládcí a poddaní. Uznáváme to za nevyhnutelné, ale těžko se s tou situací smiřujeme. Nelíbilo se to ani mnohým z Otců Církve. Sv. Řehoř Nysský argumentuje takto: člověk byl stvořen jako Boží obraz. Dar plné svobody předpokládá, že může být poslušný jenom samému Bohu. Nemají právo jej zotročovat ani nižší příroda, ani lidé. Ale tomu zase protirečí všechno to, co se v Písmu učí o poslušnosti. Za příklad se dává sám Kristus, který se stal poslušným až k smrti. Zato však jej Bůh vyvýšil tak, že se má před ním sklonit každé koleno na nebi, na zemi i pod zemí (Fil 2,10). Spojuje tedy v sobě dva protichůdné postoje: poddanost a vládu. Je zobrazován přibitý na kříži anebo sedící na nebeském trůně.

Vládnout znamená pomáhat

Aby si ten dvojí postoj neodporoval, musíme si objasnit, co vlastně v pravém křesťanském smyslu znamená vláde. Už ve Starém zákoně ustanovoval Bůh vládce nad lidem, Mojžíše, Davida, Šalomouna a další. Nebyli tu k tomu, aby lidu poroučeli podle své vůle, ale aby lid bezpečně vedli. K jejich soudu se poddaní utíkali, aby jim pomohli k právu, aby je uchránili před nebezpečími. Bůh dával proto vládcům zvláštní sílu a moudrost. Jenom tak se uskutečnilo, že se uprostřed velkých světových mocností udržel při životě malý a slabý vyvolený národ. Vládnout tedy znamená pomáhat. To stojí oběti. Kristus se obětoval za všechny, proto je současně vládcem nebe a země, kraluje z kříže. Pěkně to vyjadřuje jedno z nejstarších realistických zobrazování Ukřižovaného v syrském rukopise. Vidíme tu Ježíše na kříži, ale v bílém šatě, se zlatou korunou na hlavě, na jedné straně je slunce, na druhé měsíc, protože nad jeho říší slunce nezapadá.

Mnoho pěkných závěrů z toho plyne, ale spokojme se jenom s hlavním. Kdo bližnímu pomáhá, ten mu opravdu

vládne, pomáhá mu, aby dosáhl cíle, ke kterému přišel na svět. K vládě tohoto druhu jsou povoláni i vedoucí v podnicích, v ústavech, ve státě a všude jinde. V rodině to jsou rodiče. Píše sv. Augustin: „Ten, kdo vládne druhým, by měl být více milován než obáván.“

Vládnout znamená rozhodovat

Ten, kdo vládne, musí rozhodovat. A ten, kdo má rozhodnout, musí sám dobře myslet. Je to snadné? Vládcí říkají moudře: „Já si myslím...“ Kdy vlastně začíná člověk myslet? Velmi brzy. Dítě se dívá, ale hned rozlišuje: Toto je kočička, tamto je kanárek, to není kočička, toho se nebojím. V životě se tato funkce rozlišování rozroste do nezměřitelné perspektivy. Jsme stále nuceni k úsudkům. To je pravda, to není pravda, to udělám, to neudělám. Svými úsudky a svými rozhodnutími měníme svět okolo nás, ale měníme i sami sebe, rosteme v pravdě a dobrotě.

Není to ovšem vždycky snadné. Skutečnost bývá složitější, náš úsudek nestačí na to, aby ji změřil. Je jako váha, na kterou se dá všechno položit. U někoho je jenom na hrubé předměty, u jiného je velmi jemná. Proto tu vstupuje do programu otázka pokory, schopnost umět říci: „Promiňte, já na to nestačím, poslyšme, co o tom soudí jiní.“ Za starých časů se to slyšávalo často. Lidé ze zapadlých vesnic se nestyděli vyznat: „Já jsem nestudoval, já jsem ve světě nebyl, to musejí povědět jiní.“ Dnes už taková vyznání skoro naprosto vymizela. I děti sedí u televize a hrají si s internetem. Smějí se rodičům, když ti něco nevědí. Závratně tedy roste počet těch, kdo prostě vědí všechno. Mělo by se tedy předpokládat, že se lidé snadněji ve všem dohodnou. Zkušenost však ukazuje opak. Není snadné najít dva, kteří se dovedou dohodnout, dokonce ani ne v rodině. Rostou tedy stále rozepře. Ale všichni přesto chtějí zůstat optimisty: pravda vítězí.

Škoda, že jsou už dnes zapomenuty polemiky z doby po první světové válce, když se toto heslo dostalo v Čechách do národní vlajky. Masaryk měl o to velkou zásluhu a připomínal, že to bývalou výrazem posvátného nadšení v době husitských bojů. Ojedinelé byly tehdy hlasy, které upozorňovaly na to, že je heslo neúplné. V době husitské bylo heslo delší o jedno slovo, zato však vel-

Foto: <http://www.rucuc.theofil.cz>

mi důležité: „Pravda Páně vítězí.“ Ježíš prohlásil závazně před zástupcem světové vlády: „Já jsem se proto narodil..., abych vydal svědectví pravdě (Jn 18,37–38). Římský vladař, příklad laické společnosti, si umyl ruce a prohlásil skepticky: „Co je pravda?“ Může za takových okolností pravda zvítězit? A jak pak má tento vládce pravdivě usuzovat a pravdivě soudit? Umyje si ruce, aby se ospravedlnil, že není vinen tím, že byla vtělena Pravda přibita na kříž.

Vládnout znamená být pokorný a umět naslouchat

Ti, kdo se nad tím zamysleli, obvykle utíkali od funkce vládnout jiným. Jednoho starého světce prosili, aby přijal místo představeného ve společnosti, která se kolem něho seskupila. Jeho odpověď zněla: „Dovedu-li vás vést příkladem a ukazovat na sobě, co a jak máte dělat, rád vám posloužím. Ale dokud si nejsem jist, že dovedu toto první, nežádejte na mně i druhé. Dopadlo by to špatně pro mne i pro vás.“ Nejsou ovšem všichni tak skromní, aby se takto vyznávali. A kdyby takoví byli, zůstaly by naše společnosti bez vlád a představených. Tak tomu asi bude na konci světa. Proto prozatím slušné lidi k tomu volíme a donucujeme, aby vládli. Ale požadujeme od nich, aby byli skromní, aby se zpytovali, nač stačí a nač nestačí, a byli schopni si dát poradit. Není povinností představených jenom mluvit, ale také umět slyšet.

Mons. Tomáš Špidlík SJ
<http://www.radiovaticana.cz>
 (mezikřídlovky redakce)

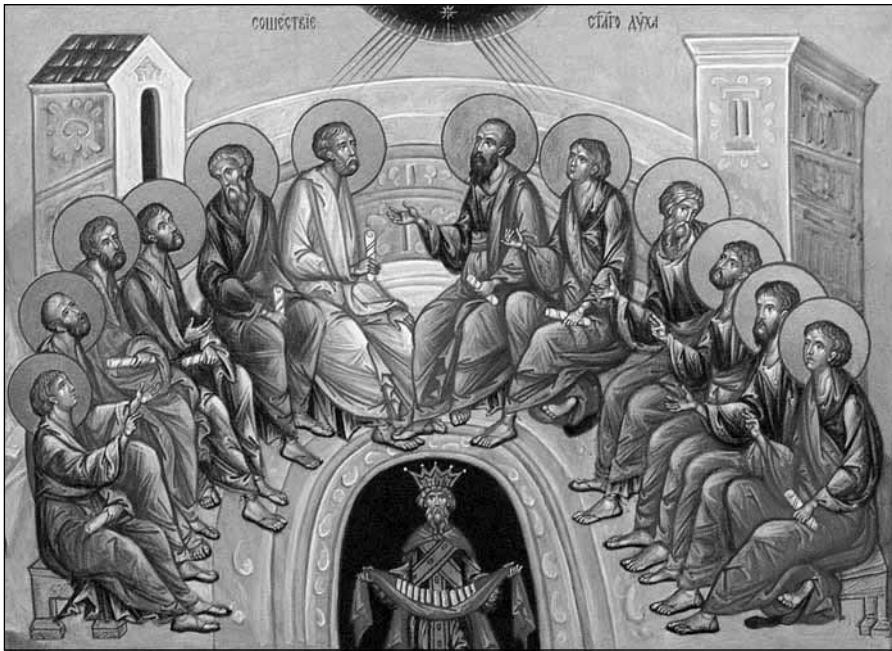
VĚROUČNÉ OTÁZKY

Duch svatý a Letnice

Duch počítá s každým

Do rubriky Věroučné otázky tentokrát výjimečně zařazujeme text, který nepochází z dominikánské dílny. Je převzat z internetových stránek www.vira.cz (Abeceda víry na Internetu).

Foto: archiv

Mnoha lidem se při slově duch vybaví něco pohádkového či hororového. Mnoho dalších si myslí, že výraz duch je určen pouze filozofům nebo nábožensky orientovaným lidem. Pro další je tento pojem synonymem přímo pro cosi nereálného.

Na druhé straně jsme ale v souvislosti s vlnou nových náboženství svědky stoupajícího zájmu o vše, co nese „duchovní“ v názvu.

Mezi těmito extrémami leží představa „čehosi“ neviditelného, neurčitelného, záhadného – co „někde“ musí být... Ani ta však nemá mnoho společného s křesťanským pojetím.

Kdo je Duch svatý?

Duch svatý není neurčitá duchovní energie, projev božské moci, ale Boží osoba. Spolu s Otcem a Synem patří Duch svatý do společenství tří božských osob – Nejsvětější Trojice – trojjediného Boha.

Když sv. Augustin vysvětluje vztahy mezi osobami v této Trojici, říká o Duchu svatém: „Duch svatý je láska mezi Otcem a Synem.“ Duch svatý je zároveň darem, poutem lásky i Láskou – Osobou. Je tím, kdo sjednocuje a vytvá-

ří společenství. Tak jako se Bůh neuzavírá ve své lásce sám do sebe, ale touží zahrnout svou láskou každého člověka, tak si nenechává pro sebe ani Ducha svatého. Vylévá ho na nás, dává nám tento úžasný dar a v něm sám sebe. „Všichni jsme byli napojeni jedním Duchem“ (1Kor 12,13).

Co v nás Duch působí?

Jeho úkol je stejný jako v Trojici – tvořit společenství lásky, vztah. Při křtu Duch svatý naplňuje srdce každého křesťana a uvádí ho do intimního vztahu s Bohem. Všechny nás naplňuje tentýž Duch, aby nás proměňoval a i z nás navzájem udělal jedno společenství – Církev. Podívejme se na toto dvojí působení Ducha svatého podrobněji.

Duch svatý v srdci věřících

„Duch všechny, v nichž se usídlil a přebývá, proměňuje přímo v nové lidi a dává jim nový život“ (Cyril Alexandrijský). Nejde jen o nějaké vylepšení, ale o zcela nový život.

V čem spočívá tato novost? On je Duch Ježíše Krista, Duch synovství, který i v nás volá k Bohu: „Abba, Otče!“ (srov. Řím 8,15) Umožňuje nám žít

s Bohem ve stejně hlubokém vztahu jako Ježíš. Ujišťuje nás, že nás Bůh přijal za vlastní děti, dává nám zakoušet Boží blízkost a lásku, uschopňuje nás, abychom Bohu uvěřili, stojí na počátku naší víry. A co víc, zapojuje nás do společenství Boží Trojice, dává nám účast na vztazích mezi božskými osobami. Jsme vtaženi do neustálého proudění lásky mezi Otcem a Synem, do jejich vzájemného sebedarování. Skrze dar Ducha Božího se nám dává sám Bůh. Tento podíl na Božím životě je tak hluboký, že dokonce východní křesťanská teologie neváhá mluvit o našem zbožštění.

Písmo mluví o Duchu svatém také jako o Přímluvci a Utěšiteli. V jádru tohoto pojmenování je hebrejské slovo *goel* (tj. ten, který se ujímá vdovy a sirotků). Ježíš při svém loučení učedníkům slibuje, že je nenechá osiřelé. Tento příslib naplňuje sesláním Ducha svatého, který má připomínat Ježíšova slova, povzbuzovat nás, přinášet pokoj, oživovat v nás naději a radostné očekávání Ježíšova definitivního příchodu. Duch svatý je také Duchem pravdy, který zná plány Boží i naše nitro. Jeho úkolem je vést nás po Božích cestách, prozařovat temnoty našich srdcí, napomínat, usvědčovat z hříchu, ukazovat velikost Božího milosrdenství. Duch-Láska rozdmýchává v našich srdcích plamen lásky, proměňuje naše vztahy k druhým lidem, chce se jich skrze nás dotýkat. Necháme-li ho jednat ve svých životech, učiní z nás nástroje Boží lásky.

Spolu s Cyrilem Jeruzalémským můžeme shrnout působení Ducha svatého v srdcích věřících takto: „Přistupuje k nám tiše a mírně, cítíme jeho sladkost a vůni. Přichází jako pravý ochránce; přichází přece zachránit a uzdravit, poučít a napomenout, povzbudit a potěšit, dát duši světlo – nejprve duši toho, kdo jej přijímá a pak jeho působením i duši jiných.“

Duch svatý – duše Církve

„Duch přebývá v Církvi, posvěcuje ji, uvádí ji do veškeré pravdy, sjednocuje ji ve společenství a ve službě. K tomu ji vybavuje a řídí různými dary“ (Lumen gentium).

VĚROUČNÉ OTÁZKY

Základním rysem působení Ducha svatého v Církvi je sjednocovat a vytvářet společenství (stejně jako v Boží Trojici). Používá k tomu nejrůznější prostředky. Vede ji a vyučuje skrze službu nástupců apoštolů, skrze dar prorocství dává v každé době poznat zvláštní Boží záměry a povolává a uschopňuje k jejich uskutečnění. Díky Duchu svatému jsou svátosti skutečně místem setkání s Bohem a pramenem jeho milosti. Rozmnožují v nás Boží život, posilují církevní společenství.

Duch svatý probouzí Církev ze soustředěnosti na ni samotnou. Nepřestává posílat hlasatele evangelia, dává odvalu svědčit o Ježíšově zmrtvýchvstání a o spáse nabízené všem lidem. Dotvrzuje toto svědectví znamením a dodává mu účinnost.

V záměrech Ducha svatého nezůstává nikdo stranou. Každý křesťan má v jeho plánu budování Církve a spásy světa své jedinečné místo a úkol. Duch s každým počítá, každého, kdo se mu dá k dispozici, si používá, pro každého má zvláštní dar: „Každému je dán zvláštní projev Ducha ke společnému prospěchu“ (1Kor 12,7).

Jak se pozná působení Ducha svatého?

Nejjistější kritérium nám ukazuje sám Ježíš, když říká, že strom se pozná po ovoci, které přináší. A apoštol Pavel dodává: „Ovoce Božího Ducha je láska,

radost, pokoj, trpělivost, laskavost, dobrota, věrnost, tichost a sebeovládání“ (Gal 5,16-17).

Sám Duch svatý navíc dává některým věřícím dar rozlišování duchů.

Jak se Duchu svatému otevřít?

Jedinečným místem a způsobem otevření se působení Ducha svatého v nás a skrze nás je modlitba. Theofan Zatvornik nazývá modlitbu „vdechováním Ducha“ a vysvětluje:

„Tělesným dýcháním proniká kyslík do krve a ta jej přenáší do celého těla. Tímtež způsobem modlitba vstřebává Ducha svatého a dává mu pronikat do veškeré naší činnosti. Duch je jako oheň, který hoří v srdci. Aby oheň neuhasl, potřebuje vzduch. Modlitba rozdmýchává tento plamen.“

Dejme Duchu svatému prostor ve svém srdci a ve svém životě! Nechme ho jednat!

Letnice – Slavnost Seslání Ducha svatého

Latinský název Letnic – „*Pentecoste*“ znamená „padesátý den velikonoční slavnosti“. Seslání Ducha svatého nedílně patří k události Velikonoc, je jejich naplněním a vyvrcholením.

Letnice tu byly už před letnicemi...

Svátek letnic se slavil už v židovství, a právě během tohoto svátku Duch svatý sestoupil na apoštoly a další učedníky.

Nelze zcela porozumět křesťanským letnicím, neznáme-li význam letnic židovských.

Duch svatý sestoupil na církev v den, kdy si Izrael připomínal dar Zákona a smlouvy. Svátý Augustin k tomu říká: „V den letnic obdrželi židé Zákon psaný Boží rukou a v týž den přišel Duch svatý.“ Toto objasňuje, proč Duch svatý sestoupil na apoštoly zrovna o svátku židovských letnic: aby ukázal, že on je nový, duchovní zákon, že zpečetuje novou a věčnou smlouvu a posvěcuje Církev. „Svůj zákon jim dám do nitra, vepíše jim jej do srdce“ (Jer 31,33). Duchem svatým vepsal při křtu Bůh zákon do našich srdcí. Tento nový zákon je láska (srov. Řím 5,5), která nás uschopňuje i k dodržování ostatních zákonů a umožňuje nám chodit podle Ducha a žít podle evangelia (podle Rani-ero Cantalamessy).

Přijď, ó Duchu přesvatý, rač paprsek bohatý světla svého v nás vylít.

Božský Utěšiteli, něžný duši Příteli, rač nás mile zotavit.

Člověk bez tvé pomoci slábne a je bez moci, vše mu může uškodit.

Viny z duší našich smaž a vyprahlá srdce svlaž, raněné rač vyhojit.

Srovnej, co je zkřiveno, zahřej, co je studeno, a nedej nám zabloudit.

(Ze sekvence *Veni Sancte Spiritus*)

sestavil Angelo Scarano

<http://www.vira.cz>

Duch svatý posiluje „vnitřního člověka“

Důvěrný vztah s Bohem v Duchu působí, že člověk chápe novým způsobem také sám sebe, své lidství. Takto se v člověku plně uskutečňuje podobnost s Bohem, obraz Boží, který je člověku vlastní od počátku (srov. Gn 1,26n.; sv. Tomáš Akvinský, *Summa Theologiae* I, q. 93, aa. 4.5.8). Tato vnitřní pravda o lidské bytosti má být ustavičně znovuobjevována ve světle Kristově; on je příkladem vztahu s Bohem a v něm je také třeba objevit důvod „plného sebesdílení s ostatními lidmi prostřednictvím darování sebe samého“, jak učí 2. vatikánský koncil: je tomu tak právě pro jeho podobnost s Bohem, jež „ukazuje, že člověk je jediný tvor na zemi, kterého Bůh chtěl pro něho samého“ – v jeho důstojnosti osoby, ale určeného k začlenění a ke společenství s jinými (srov. 2. vatikánský

koncil, GS 24 a 25). K účinnému poznání a plnému uskutečnění této pravdy o bytí dochází jenom působením Ducha svatého. Člověk se učí této pravdě od Ježíše Krista a uplatňuje ji ve svém životě skrze Ducha, kterého nám dal sám Kristus.

Na této cestě – na cestě takového vnitřního dozrávání, které zahrnuje plné objevení smyslu lidství – vstupuje Bůh do nitra člověka, proniká stále hlouběji do celého lidství. Trojjediný Bůh, který „existuje“ sám v sobě jako transcendentní skutečnost sebeobdarování tří božských osob, tím, že se dává v Duchu svatém jako dar člověku, přetváří lidský svět zevnitř, z nitra srdcí a svědomí. Tímto způsobem svět, který dostal účast na božském daru, stává se, jak učí koncil, „stále lidštějším, stále hlouběji lidským“ (srov. tamtéž, 38.40), zatímco v něm prostřednictvím

srdcí a svědomí lidí dozrává království, ve kterém bude Bůh definitivně „všechno ve všem“ (srov. 1 Kor 15,28.): jako dar a láska. Dar a láska: taková je věčná moc, jíž se trojjediný Bůh otvírá člověku a světu v Duchu svatém. [...]

Lze tedy opravdu opakovat: „Slávou Boží je živý člověk, ale životem člověka je patření na Boha“ (sv. Irenej): člověk žijící božským životem, je slávou Boha, a skrytým přidělovatelům tohoto života a slávy je Duch svatý. On – říká Bazil Veliký – „jednoduchý v bytnosti, mnohonásobný ve svých silách ... se rozděluje, aniž utrpí nějaké umenšení, je přítomen v každém jednotlivci, který je schopen ho přijmout, jako kdyby byl jen on sám, a všem vlévá dostatečnou a úplnou milost“ (sv. Bazil, *De Spiritu Sancto*).

Dominum et vivificantem, 59

NA ZÁVĚR

dokončení ze str. 3

soukromou věc. Jen tehdy, když víra proniká všechny aspekty jejich lidského života, mohou se křesťané opravdu otevřít transformující síle Evangelia," řekl papež.

Ve své řeči opakovaně biskupům uložil, aby řádně vedli ty, kdo pracují ve zdravotnictví a musejí čelit „donedávna nepředstavitelným etickým výzvám“. „Nelze předpokládat, že všichni katolíci občané smýšlejí o dnešních klíčových etických otázkách způsobem, který je v souladu s katolickým učením. Proto je na vás, abyste zajistili lidem na všech stupních církevního života mravní formaci, která odráží autentické učení Evangelia života.“

Papež řekl, že stav rodiny ve společnosti je hluboce znepokojující. „Jak bychom mohli nebýt zděšení, když vidíme oslabování rodiny jako základního prvku Církve a společnosti? – Rozvodů a nevěr přibývá, a mnoho mladých lidí manželství odsunuje nebo se mu vůbec vyhýbá. Někteří mladí katolíci nerozlišují mezi posvátným manželským svaz-

kem a civilním svazkem, ba i čistě neformálním soužitím s otevřeným koncem.“

„Proto,“ pokračoval papež, „vidíme v USA alarmující úbytek počtu katolických manželství a současně nárůst koabitací, v nichž prostě chybí křesťanské, vzájemné odevzdání manželů zpečetěné veřejným slibem, který zavazuje celoživotně a nezrušitelně. Za těchto okolností se dětem upírá bezpečné prostředí, jež potřebují, aby skutečně dozrály v lidské bytosti, a společnosti se odnímají stabilní základy, jež potřebuje, aby bylo lidské společenství soudržné.“

Papež citoval Jana Pavla II., když řekl, že „osobou principiálně odpovědnou za pastorační rodin v diecézi je biskup“. „Je vašim úkolem statečně argumentovat z pozic víry i rozumu ve prospěch instituce manželství, chápáné jako celoživotní svazek muže a ženy, otevřený předávání života.“

Pokud jde o způsob, jak se mají američtí biskupové vyrovnat s tzv. sexuálním skandálem, zdůraznil papež opět nutnost širšího pojetí. „Děti potřebují vyrůstat ve

zdravém chápání sexuality a jejího pravého místa v lidských vztazích. Měly by být ušetřeny snižujících projevů a hrubé manipulace sexuality, s nimiž se dnes setkáváme. Mají právo být vychovávány v autentických mravních hodnotách zakotvených v důstojnosti lidské osoby.“ Konkrétně se zmínil o pornografii. „Jak lze hovořit o ochraně dětí, když do mnoha domovů přináší média pornografii a násilí?“, zeptal se. „Je naléhavě zapotřebí znovu ocenit hodnoty, jež udržují společnost, aby se mladým i dospělým lidem mohla poskytnout zdravá mravní formace“.

CNS, RC

Vážení čtenáři, pokud máte zájem o brožurku *Věřoucné otázky a odpovědi*, která byla přílohou vánočního čísla, informujte nás na kontaktech uvedených v tiráži. V případě většího zájmu uvažujeme o jejím dotisku.

redakce

Liturgická čtení

4. 5. Neděle Sk 1,12–14, Žl 27, 1 Petr 4,13–16, Jan 17,1–11a

7. neděle velikonoční

5. 5. Pondělí Sk 19,1–8, Žl 68, Jan 16,29–33

sv. Gothard

6. 5. Úterý Sk 20,17–27, Žl 68, Jan 17,1–11a

sv. Jan Sarkander

7. 5. Středa Sk 20,28–38, Žl 68, Jan 17,11b–19

sv. Benedikt II.

8. 5. Čtvrtek Sk 22,30; 23,6–11, Žl 16, Jan 17,20–26

Panna Maria, Prostřednice všech milostí

9. 5. Pátek Sk 25,13b–21, Žl 103, Jan 21,15–19

sv. Hermus

10. 5. Sobota Sk 28,16–20.30–31, Žl 11, Jan 21,20–25

sv. Izidor

11. 5. Neděle Sk 2,1–12, Žl 104, 1 Kor 12,3b–7.12–13, Jan 20,19–23

Slavnost Sslání Ducha svatého

12. 5. Pondělí Jak 1,1–11, Žl 119, Mk 8,11–13

sv. Nereus a Achilleus; sv. Pankrác

13. 5. Úterý Jak 1,12–18, Žl 94, Mk 8,14–21

Panna Maria Fatimská

14. 5. Středa Sk 1,15–17.20–26, Žl 113, Jan 15,9–17

Svátek sv. Matěje

15. 5. Čtvrtek Jak 2,1–9, Žl 34, Mk 8,27–33

sv. Žofie

16. 5. Pátek Řím 8,31b–39, Žl 69, Mt 10,17–22

Svátek sv. Jana Nepomuckého

17. 5. Sobota Jak 3,1–10, Žl 12, Mk 9,2–13

sv. Paschal Baylon

RC MONITOR — zpravodajský čtrnáctideník vydávaný o. s. Res Claritatis pod záštitou České dominikánské provincie. Noviny jsou zaměřeny na osvětu široké veřejnosti v oblasti života a postojů římskokatolické Církve jako prevence náboženské nesnášenlivosti a xenofobie. Publikované zprávy jsou zveřejňovány na zpravodajském serveru <http://res.claritatis.cz>. ISSN: 1214-8458. MK ČR E 15474.

Adresa redakce: Res Claritatis, Hlubočepská 85/64, 152 00 Praha 5, e-mail: redakce@claritatis.cz, číslo účtu: 1683820001/2400.

Redakční rada: Vít Cigánek, RNDr. Václav Frei, Mgr. Michaela Freiová, Mgr. Dagmar Kopecká, P. Mgr. Pavel Mayer OP, Zdeňka Rybová, Mgr. Radim Ucháč, Kateřina Ucháčová, Ondřej Vaněček, Mgr. Matyáš Zrno. **Teologický poradce:** P. Mgr. Pavel Mayer OP.

Objednávky: Noviny jsou distribuovány zdarma a lze je v požadovaném počtu kusů objednat na korespondenční adrese redakce. Jejich vydávání je možné jedině díky zasláním darům, které pokrývají náklady na tisk a distribuci. Náklady na jedno číslo činí přibližně 10 Kč, což ročně znamená 240 Kč. Všem dárcům Pán Bůh zaplať. Dary lze podle § 15 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb. uplatnit pro snížení základu daně.